

такие же чувства у аудитории, а это значит, что оратор во время выступления сможет без проблем достичь поставленных целей.

Наиболее типичные ошибки при публичных выступлениях:

- очень часто, выступая перед аудиторией, люди строят слишком сложные предложения и используют длинные слова. Во-первых, это может сбить самого выступающего, а, во-вторых, путает слушателей. Так что лучше избегать подобного формата построения речи;

- кроме того, нередко начинающие ораторы делают ошибку, употребляя безличные предложения. Такой формат общения с аудиторией может вызвать недоверие, поэтому больше употребляйте определённо-личных местоимений;

- не следуют проявлять нерешительность. Делайте больше утверждений и держитесь самодостаточно;

- оценивайте аудиторию правильно, и не используйте сленговые выражения, которые могут не понять ваши слушатели. Продумывайте каждое предложение, каждый тезис, каждую шутку и т.п.;

- найдите идеальный баланс между утвердительными и вопросительными предложениями. Разбавляйте свою речь мягкими вставками типа «также», «помимо всего прочего» и т.п.;

- кроме того, очень часто неумелые ораторы терпят неудачу, не зная как задавать вопросы аудитории. Помните, что если вы хотите вывести ваших слушателей на активный диалог, то в этом вам помогут только открытые вопросы;

- ну и напоследок, никогда не уводите взгляд от аудитории. Поддерживайте зрительный контакт, и тогда ваше выступление будет более ярким и убедительным.

УДК 811.161.3

МОВА – ПАДМУРАК НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ

Студэнты – Кацуба Ул.С., 20 мо, 1 курс, ФТС;

Жылкевіч М.М., 6 т, 1 курс, ІТФ

Навуковы кіраўнік – Смалянка Г.А., старэйшы выкладчык

УА «Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт»,

г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

Культуру немагчыма зразумець пасобна ад мовы – адзінага ў сваім родзе, найбольш важнага элемента яе структуры. Цалкам жа

зразумець мову, не зважаючы на культурны кантэкст, таксама, здаецца, немагчыма. Як адзначаў антраполог Джон Біяці, “катэгорыі мыслення народа і мадэлі яго мовы вельмі своеасабліва суіснуюць у свеце”. Але якімі б шматстайнымі ні былі ўзаемаўплывы культуры і мовы, іх інтэграцыя не ўяўляецца абсалютнай. Як у мове, так і ў культуры шмат уласцівых толькі ім аспектаў, якія непасрэдна ці ўскосна ўдзейнічаць. Народы, вельмі блізкія паводле сваёй культуры, могуць гаварыць на розных мовах, між тым як на падобных мовах часам гавораць народы з вельмі адрознай культурай.

Мова — гэта адна з найважнейшых прыкмет нацыі, падмурак этнічнага самаўсведамлення народа, аснова яго культуры. Праз родную мову чалавек знаёміцца са светам, праз матчыну мову ён становіцца грамадзянінам сваёй дзяржавы, праз родную мову ажыццяўляецца непарыўная сувязь чалавека са сваім народам.

На лінгвістычнай карце свету налічваецца больш за 3 тысячы моў. За кожнай з іх свой непаўторны свет зносін, гісторыя, культура, традыцыі, думкі і пачуцці пэўнага народа. Беларуская мова — адна з развітых і багатых моў свету. Гэта мова шматмільённага беларускага народа.

Падобна да таго, як кожнае слова непадзельна звязана з паняццем, якое яно абазначае, так і беларуская мова непадзельна звязана з духоўнай сутнасцю беларусаў, якія яе стварылі 3 пакалення ў пакаленне беларускі народ замацоўваў у слове сваё бачанне свету, свой вопыт яго пазнання, ад эпохі да эпохі ён выпрацоўваў разнастайныя сродкі для перадачы думак, пачуццяў. Прыродныя ўмовы і геаграфія краіны, узровень народнай гаспадаркі і кантакты з іншымі народамі, характар грамадскай думкі, культуры, мастацтва — усе вялікія і малыя асаблівасці жыцця нашага народа адлюстраваліся ў мове. Нельга не пагадзіцца з акад. Дзмітрый Ліхачовым, які сцвярджае, што “краіна — гэта адзінства народа, прыроды і культуры, адлюстраванай у слове”.

Моўная культура беларускага народа надзвычай багатая і самабытная. Яна ўвасоблена ў поўных чароўнага характава песнях, легендах, паданнях, у дасціпных, мудрых прыказках і адмысловых загадках, у трапных выслоўях і дасканалых па форме і мастацкіх якасцях казках, у творах мастацкай, навуковай літаратуры і г.д. Гэтыя моўныя скарбы раскрываюць нам гісторыю народа, сведчаць пра яго сацыяльны інтэлект, далучаюць нас да маральных і эстэ-

тычных каштоўнасцей, створаных народам за стагоддзі, дапамагаюць зразумець яго філасофію, мастацкія вобразы, авалодаць сакрэтамі яго моватворчай дзейнасці. Захоўваючы духоўную спадчыну народа, замацоўваючы ў слове ўсё тое, што прынята называць культурай, мова яднае нашчадкаў і продкаў, звязвае мінулае з сучасным і будучыняй.

Інакш кажучы, родная мова даецца кожнаму з нас не толькі для таго, каб карыстацца ёю як сродкам зносін і выражэння ўласных думак, пачуццяў, эмоцый, але і для ўдасканалення свайго духоўнага свету, для ўсведамлення свайго ўласнага этнічнага «я» ў агульнасусветнай супольнасці людзей.

УДК 811.161.3

ПРАБЛЕМА ІНТЭРФЕРЭНЦЫІ ЯК ПРАБЛЕМА КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОЎ ВА ЎМОВАХ ДВУХМОЎЯ

*Студэнтка – Обадава А.А., 15 мо, 4 курс, ФТС
Навуковы кіраўнік – Гурновіч А.Б., старэйшы выкладчык
УА «Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт»,
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Рэспубліка Беларусь ўяўляе сабой шматнацыянальную дзяржаву з шырока распаўсюджаным двухмоўем (білінгвізмам).

Звернемся да азначэння паняцця двухмоўя. Згодна з У. Вайнрайхам, двухмоўе – гэта практыка папераменнага карыстання дзвюма мовамі. Больш падрабязную характарыстыку двухмоўя дае В.Д. Бандалетаў: “Білінгвізм (лац. bi- два, lingua- мова) – гэта двухмоўе, г. зн. суіснаванне ў чалавека ці ва ўсяго народа дзвюх моў, звычайна першай – роднай, і другой – набытай”. Калі веданне дзвюх моў уласціва асобным членам соцыуму, то гэта індывідуальны білінгвізм, калі двухмоўнымі з’яўляюцца цэлыя групы, калектывы, то гаворка ідзе пра калектывны білінгвізм, калі ж двухмоўе пашырана сярод усіх прадстаўнікоў нацыі, то гэта нацыянальны білінгвізм. Пры нацыянальным білінгвізме ў краіне афіцыйна прызнаюцца дзве дзяржаўныя мовы, напрыклад, у Беларусі – беларуская і руская, у Фінляндыі – фінская і шведская, у Канадзе – англійская і французская. Гэты спіс можна прадоўжыць.

Калі дзве мовы ўжываюцца ізалявана адна ад другой (напрыклад,